Onderwerp : Overdracht van Plan van Aanpak LHBTI+ tot beleidsvorming en uitvoeringsagenda aan het college van B&W
Programma :04. Een vitale samenleving, iedereen doet mee
Forum : Oordeelsvormend
Portefeuillehouder(s) : M. ten Broeke
Inlichtingen bij : Antje van Dijk, Irene Kleinrensink, Karin van Wamel

griffie@zutphen.nl

Soort bevoegdheid : Kaderstellend
Beleidsvrijheid : Beperkt
Programmabegrotingswijziging : Nee

Het college van burgemeester & wethouders stelt voor:

1. Het aangepaste Plan van Aanpak LHBTI+ van de initiatiefgroep LHBTI+ onder de titel "Overdracht van de Initiatiefgroep LHBTI+ aan de Gemeenteraad Zutphen", over te dragen aan het college van B&W;
2. Het college van B&W op te dragen in al haar beleidsterreinen te toetsen of er aanleiding is om LHBTI+ te noemen;
3. Het college van B&W op te dragen een uitvoeringsagenda op te stellen en deze aan de raad voor te leggen;
4. Het college van B&W te verzoeken tweemaal per jaar de raad op de hoogte te stellen van de voortgang van de uitvoeringsagenda.

Overdracht van de Initiatiefgroep LHBTI+ aan de Gemeenteraad Zutphen.

Onderstaande tekst is *de geactualiseerde tekst (*die) van het Plan van Aanpak 2020-2021. Het Plan van Aanpak is geactualiseerd na de Forumspecial op 10 juni 2021, de waardevolle input van het forum is meegenomen in deze versie.

1 Aanleiding

Uitgaande van het gestelde in het Coalitieakkoord 2018-2024 "Zutphen dient een aantrekkelijke plek te zijn om te wonen, te werken of te bezoeken; een plek waar iedereen erbij hoort en waar iedereen mee kan doen". Onderdeel daarvan is dat iedereen - ongeacht afkomst, geaardheid of geslacht- zichtzelf kan zijn. Zutphen draagt dit als Regenbooggemeente actief uit, zij stimuleert ook scholen, verenigingen en maatschappelijke organisaties om LHBTI-beleid te hanteren."

In januari 2020 heeft burgemeester Annemieke Vermeulen in haar Nieuwjaarstoespraak "Inclusief Zutphen" geïntroduceerd. Zij is daartoe o.a. geïnspireerd door verhalen die tijdens een Café Inclusief in oktober 2019 zijn verteld.

Met betrekking op de LHBTI+-ers hanteert de gemeente Zutphen het begrip "diversiteit" Het begrip inclusief is een breder begrip dat ook betrekking heeft op de fysieke toegankelijkheid van de gemeente.

Nederland staat bekend als een van de meest tolerante landen ten aanzien van lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgenders en interseksuelen (LHBTI)[1]. 4 tot 7 procent van de bevolking ziet zichzelf als homoseksueel en 5 procent heeft ambivalente gevoelens over hun genderidentiteit, aldus onderzoeken van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP)[2]. In de gemeente Zutphen-Warnsveld behoren er naar schatting tussen de vijf- en zesduizend burgers tot de LHBTI+-groep.

De tolerantie van Nederland uit zich onder andere in het feit dat 92 procent van de bevolking zegt dat homoseksuele mannen en vrouwen het leven moeten kunnen leiden dat zij zelf willen[3]. Dit staat echter in schril contrast met het feit dat tweederde van de bevolking aangeeft het aanstootgevend te vinden om twee mannen te zien zoenen[4]. De doelgroep is ook vaker slachtoffer van geweld[5], voelt zich minder veilig in hun eigen wijk en wordt vaker gepest op school of werk[6]. Psychische klachten komen dan ook meer voor bij LHBTI+-ers[7]. Depressiviteit en zelfmoord komt onder LHBTI+-jongeren 4,5 keer zoveel voor als onder de rest van de Nederlandse bevolking. Nederland mag misschien wel als tolerant worden gezien, we zijn er nog lang niet: aandacht voor (tolerantie tot) deze doelgroep is nog steeds zeer noodzakelijk! Deze cijfers zijn sinds 2017 niet wezenlijk gewijzigd.

Een Initiatiefgroep is *in 2016* voortvarend van start gegaan. Mede door haar inspanningen is door de gemeente Zutphen op 11 oktober 2017 een intentieverklaring van het Ministerie van OCW ondertekend, waarmee de gemeente de 49^{e} Regenbooggemeente is geworden. Hiermee belooft de gemeente de veiligheid en de acceptatie van de LHBTI-groep te verbeteren. Dit vergt gerichte inspanningen en een duidelijke opzet

2. Doelstellingen van Plan van Aanpak LHBTI+

In vervolg op het werk van de initiatiefgroep is duidelijk bij welke thema"s in Zutphen-Warnsveld voor de LHBTI+-burgers een sterke vooruitgang geboekt kan worden op het gebied van emancipatie en sociale veiligheid. (Om de doelstellingen te bereiken vervult de initiatiefgroep een aanjagende functie en zoekt zij contact met relevante organisaties uit het maatschappelijk middenveld.)

De doelstellingen bestrijken een breed terrein:

- het bevorderen van de sociale veiligheid van de LHBTI+-gemeenschap en het actief bestrijden van discriminatie in algemene zin (meldpunt discriminatie);
- het bevorderen van de sociale acceptatie van seksuele en genderdiversiteit in het onderwijs;

- het bevorderen van de sociale acceptatie van seksuele en gender diversiteit in de zorg en thuiszorg;
- het bevorderen van de sociale acceptatie van seksuele en genderdiversiteit in de sport;
- het creëren van aandacht voor LHBTI+-vluchtelingen en statushouders;
- een voorbeeldrol van de gemeentelijke organisatie;
- het bevorderen van het maatschappelijk debat.

De Initiatiefgroep heeft zich gericht op vijf speerpunten, waar na het debat op 10 juni nog twee punten aan zijn toegevoegd:

- Onderwijs
- Ouderenzorg
- Veiligheid
- De gemeente (beleid en ambtelijke organisatie)
- Sport
- geloofsgemeenschappen
- initiatieven in de samenleving

Jongeren en ouderen zijn de twee grootste groepen waar acceptatie van LHBTI+"ers onder druk staan[8]. In Zutphen als Regenbooggemeente: heeft de gemeente zelf een voorbeeldfunctie moetstaan voor hun LHBTI+-beleid.

3. Onderwijs

In januari 2015 is bij het SCP een onderzoeksrapport verschenen waaruit blijkt dat LHBTI+ jongeren fors meer problemen hebben dan hetero jongeren[9]. Zo hebben ze vaker een minder goede relatie met hun ouders, spijbelen meer, gebruiken meer verslavende middelen (zoals sigaretten, alcohol of drugs), hebben vaker te maken met psychische problemen en suïcidepogingen. Bij 22% van hen is niemand op de hoogte van hun seksuele voorkeur, daarnaast heeft 40% te maken met negatieve reacties en zelfs pestgedrag. Dit kan psychosomatische, emotionele en gedragsproblemen veroorzaken.

Deze problematiek onderschrijft het belang van voorlichting en betrokkenheid op het terrein van voortgezet onderwijs (VO). Op scholen dient er aandacht te zijn voor seksuele diversiteit en genderdiversiteit. Hierbij is het doel om bewustwording bij leerlingen en leerkrachten op de agenda te zetten en scholen hierbij te ondersteunen.

Eén manier om te borgen dat seksuele diversiteit op de agenda komt, is via het programma SchoolsOUT[10]. Dit programma is opgezet door de GGD. Het doel van het programma is het realiseren van een positieve norm ten aanzien van seksuele diversiteit in plaats van alleen de heteronorm. De GGD kent een projectleider die jaarlijks met de scholen om tafel gaat en daarbij kijkt naar hun aanpak. SchoolsOUT kent een uitgebreid menu aan interventies, waarmee de aanpak op maat gemaakt kan worden voor de school. Het voordeel van deze aanpak is dat de borging binnen de scholen niet rust op een individu. Door de aanjagende activiteiten en de faciliterende rol van de GGD staat het elk jaar weer op de agenda, ongeacht wisselingen van personen. Het is van belang dat de gemeente hier stimulerend optreedt.

Scholen doen op dit moment al het nodige voor de LHBTI+-doelgroep in de vorm van een Gay and Sexuality Alliance (GSA) groep. Dit zijn groepen van leerlingen die zelf tot de doelgroep behoren of deze willen steunen. De GSA"s ondernemen verschillende acties o.a. op de paarse vrijdag in december. Indien zij een goed idee hebben, kan de Initiatiefgroep hen financieel ondersteunen of op een andere wijze faciliteren.

4. Ouderenzorg

LHBTI+ ers boven de 55 jaar zijn volwassen geworden in een samenleving waarin homoseksualiteit niet bepaald maatschappelijk geaccepteerd was. De samenleving is in vele opzichten veranderd. De Nederlandse bevolking is met de jaren positiever geworden[11]. Echter is de houding onder 70-plussers minder accepterend dan de houding van de gemiddelde bevolking. Van de 70-plussers heeft 20% een negatieve houding ten aanzien van LHBTI+-ers en is slechts 25% positief ten opzichte van deze groep. Dat resulteert er niet zelden in dat LHBTI+-bewoners van zorginstellingen weer terug in de kast worden gedwongen. Initiatieven die zich op LHBTI+-ouderen richten, stellen dan ook dat er specifieke aandacht nodig is om tolerantie te vergroten binnen deze groep. Ze wijzen op de sterke heteronorm onder ouderen, evenals het onbespreekbaar en onzichtbaar zijn van homoseksualiteit in de zorg.

Om de sociale acceptatie onder deze doelgroep te vergroten, dienen LHBTI+-onderwerpen bespreekbaar te zijn. Om dit te borgen is er aandacht voor de doelgroep nodig op bijvoorbeeld de opleidingen en nascholing van de professionals in deze sector. Het voornemen is om mbo-scholen aan te jagen om LHBTI+-onderwerpen structureel een plek te geven in hun curriculum.

Het personeel, van bijvoorbeeld verzorgingstehuizen, is in de uitgelezen positie om dit gesprek aan te gaan. Zij dienen in dat geval oog te hebben voor deze doelgroep en kennis te hebben van de mogelijke problematiek. De e-learning module "Hoe ondersteun je LHBTI+-ouderen bij hulpvragen?" van Movisie kan hier bij ondersteunen. Dit is een gratis geaccrediteerde onlinecursus van ongeveer een half uur. Het geeft de professionals inzicht in de achtergrond, problematiek en kwetsbaarheid van LHBTI+-ouderen. Daarnaast leren ze deze doelgroep beter te ondersteunen en betere zorg te leveren.

5. Gemeentelijk beleid en ambtelijke organisatie

De gemeente heeft zich als doel gesteld als Regenbooggemeente een voorbeeld te zijn. Om de voorbeeldrol goed te kunnen vervullen dient de gemeente dit zelf ook uit te dragen.

De gemeente kan haar voorbeeldfunctie vervullen doordat de gemeenteraad nadrukkelijk stil staat bij de uitdagingen van deze doelgroep bij het opstellen van beleid en door het college dit te doen bij al bestaand beleid.

De baliemedewerkers in het gemeentehuis zijn voor veel burgers het gezicht van de gemeente. Voor LHBTI+-inwoners kan de communicatie soms vervelend verlopen, bijvoorbeeld doordat ambtenaren transgenderpersonen verkeerd aanspreken. Movisie biedt diverse online cursussen aan die de medewerker leert goed om te gaan met de LHBTI+-groep.

6. Andere thema"s

Horeca

Uit de bijeenkomsten van Café Inclusief zijn voor nu twee conclusies te trekken:

LHBTI+-ers mijden de horeca in Zutphen. De Initiatiefgroep krijgt niet de indruk dat de horeca zich dat aantrekt. De Initiatiefgroep beraadt zich hoe met hen in overleg te treden. Goede contacten met de horeca ondernemers kan er toe leiden dat in Zutphen een convenant tussen gemeente en horeca wordt gesloten.

Geloofsgemeenschappen

De contacten met de geloofsgemeenschappen in Zutphen zijn nog niet gelegd. In de afgelopen jaren is veel publiciteit gezien over de standpunten in de geloofsgemeenschappen o.a. naar aanleiding van de zgn "Nashville verklaring". Voor de wet zijn overheid en kerk gescheiden. Echter in de samenleving ontmoeten deze elkaar. Het zou goed zijn als de geloofsgemeenschappen als onderdeel van de samenleving zich willen beraden op hun standpunten.

Sport

Sportverenigingen lijken (hun ogen te sluiten voor de LHBTI+-problematiek in hun gelederen. Hoewel er in de beleidsnota Sportvisie aandacht aan wordt geschonken. Mogelijk dat het Sportbedrijf i.o. een rol kan spelen door bij prestatieafspraken LHBTI+ beleid uitdrukkelijk te noemen.

Initiatieven in de samenleving

Voor de leeftijdsgroep 18-29 jaar is in het voorjaar van 2021 Young Pride Zutphen opgericht. Die bijeenkomsten organiseert in het Walhallab. Het is te verwachten dat door de nieuwe aanpak meer initiatieven zich ontplooien met name voor andere leeftijdsgroepen.

7. Café inclusief als ontmoetingsplek

Meerdere keren per jaar is er een Café Inclusief georganiseerd, dat plaatsvond in het Genietcafé. Door Corona is daar vooralsnog een einde aan gekomen. Bovendien bleek een zondagmiddag geen geschikt moment van de week

Het café is een burgerinitiatief. De Initiatiefgroep ondersteunt het café door hen waar nodig te faciliteren. Het café vormt een ontmoetingsplek voor de doelgroep, maar staat vooral open voor iedereen die geïnteresseerd is. Tot voor kort was dit er niet in de regio of de gemeente. In het café is ruimte voor een inhoudelijke uitwisseling van ideeën op het gebied van verschillende onderwerpen. Het voornemen is om het café te continueren.

8. Roze zaterdag in Zutphen

De Roze Zaterdag is een Nederlands evenement dat jaarlijks in een andere stad plaatsvindt. De dag heeft als doel de diversiteit van de LHBTI+-groep te tonen en zo het begrip te vergroten. Dit gaat gepaard met een jaarprogramma van LHBTI+ gerelateerde festiviteiten en initiatieven in nauwe samenwerking met vele maatschappelijke organisaties. De stichting Roze Zaterdagen bepaalt welke stad de dag mag organiseren. Hiervoor dient twee jaar van tevoren een aanvraag ingediend te zijn bij de stichting. De werkelijke dag vindt plaats in juni en het aansluitende jaarprogramma duurt tot de volgende Roze Zaterdag. (Doordat er geen zicht op is hoelang de Corona maatregelen zullen duren, kan de Initiatiefgroep zich beraden op een alternatieve wijze waarop aandacht aan de Roze Zaterdag kan worden gegeven.) Tijdens de discussie op 10 juni jl is een idee geopperd om over enige tijd te komen tot een "Roze zaterdag in klein bestek" al dan niet in samenwerking met de Stedendriehoek of Achterhoek.

9. Communicatie

De afdeling Communicatie van de gemeente dient op het gebied van LHBTI+ beleid te maken en uit te voeren. Er is inmiddels een bijzonder stadslogo; dat is nl voorzien van een regenboog. Via sociale media zijn er zeker ook mogelijkheden. Sociale media worden door de gemeente gebruikt zoals een FB pagina en Instagram. In de discussie op 10 juni is gepleit voor het oprichten van een onafhankelijk platform

10. Budget

De gemeente Zutphen heeft in 2018 eenmalig een bedrag van €20.000 beschikbaar gesteld. Daarvan is slechts een klein gedeelte in 2018 besteed. Hetzelfde deed zich voor 2019 . Om aan te sluiten bij de wens om te bezuinigen is de raad voorgesteld een bedrag van 10.000 euro te reserveren in de begroting voor 2021. De raad heeft daartoe besloten. Ook in 2020 en de eerste helft van 2021 zijn vanwege corona activiteiten, zoals SchoolsOut en aanpassen MBO curriculum alsmede beschikbaar stellen van e-learning cursussen niet gerealiseerd.

Zutphen behoort niet tot de vijftig grootste gemeenten qua inwonersaantallen van Nederland, hierdoor kan de gemeente helaas geen aanspraak maken op het budget van het landelijke programma Regenbooggemeenten. Wel is Zutphen aan het verkennen of er andere gemeenten bereid zijn om samen te werken. Indien het dan totale aantal bereikte inwoners groter is dan 100.000, kan de gemeente aanspraak maken op €20.000. uit een landelijk budget. Dit bedrag kan dan verdeeld worden tussen de samenwerkende gemeenten.

[1] Handreiking feiten en cijfers LHBTI, Movisie (Utrecht, 2017).

[2] *Jongeren en seksuele oriëntatie*, Sociaal Cultureel Planbureau (Den Haag 2015).

[3]*Wel trouwen, niet zoenen. De houding van de Nederlandse bevolking tegenover lesbische,*

homoseksuele, biseksuele en transgender personen 2015. Kuyper, L., Sociaal en Cultureel Planbureau (Den Haag, 2015).

[4] *LHBT Monitor 2016. Opvattingen over en ervaringen van lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender personen.* Kuyper, L., Sociaal en Cultureel Planbureau (Den Haag, 2016).

[5] CBS (2013)

[6] *Eergerelateerd geweld in Nederland. Onderzoek naar de beleving en aanpak van eergerelateerd geweld.* Brenninkmeijer, N. et al., SDU uitgevers (Den Haag, 2009).

[7] *Niet te ver uit de kast. Ervaringen van homo- en biseksuelen in Nederland.* Kooiman, S. & Lisdonk, j. van, Sociaal en Cultureel Planbureau (Den Haag, 2012)

[8] *LHBT-monitor.* Sociaal en Cultureel Planbureau (Den Haag, 2018).

[9] *Jongeren en seksuele oriëntatie*. Sociaal Cultureel Planbureau (Den Haag 2015).

[10] *Interventie SchoolsOUT*. Nederlands Jeugdinstituut (Utrecht, 2014).

[11] *LHBT+-monitor.* Sociaal en Cultureel Planbureau (Den Haag, 2018).

Ontwerp

Bijlagen

Griffienummer : 2021-0073

Besluit :

1. Het aangepaste Plan van Aanpak LHBTI+ van de initiatiefgroep LHBTI+ onder de titel "Overdracht van de Initiatiefgroep LHBTI+ aan de Gemeenteraad Zutphen", over te dragen aan het college van B&W;
2. Het college van B&W op te dragen in al haar beleidsterreinen te toetsen of er aanleiding is om LHBTI+ te noemen;
3. Het college van B&W op te dragen een uitvoeringsagenda op te stellen en deze aan de raad voor te leggen;
4. Het college van B&W te verzoeken tweemaal per jaar de raad op de hoogte te stellen van de voortgang van de uitvoeringsagenda.

Behandeld in

28-06-2021 Forum
12-07-2021 Raad
13-07-2021 Raad